Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag till Boverket att lämna nytt förslag till avgränsningar av urbana ekosystemområden enligt naturrestaureringsförordningen

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att lämna ett nytt förslag till avgränsningar av urbana ekosystemområden enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (naturrestaureringsförordningen). Boverket ska utforma avgränsningarna så att de bidrar till att berörda kommuner ska kunna fortsätta växa och utvecklas samtidigt som förordningens krav och målsättningar ska uppnås.

Boverket ska när uppdraget utförs erbjuda samtliga berörda kommuner möjlighet att bidra i arbetet genom att inom givna ramar lämna kunskapsunderlag och önskemål om gränsdragningen för varje urbant ekosystemområde inom den egna kommunen.

Boverket ska vidare när uppdraget utförs inhämta synpunkter från länsstyrelserna, samverka med Statistiska centralbyrån samt föra en dialog med berörda regioner samt Sveriges Kommuner och Regioner.

Boverket ska göra en konsekvensutredning i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Boverket ska senast den 30 april 2027 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet).

Bakgrund

Regeringen gav den 26 september 2024, genom en ändring i Naturvårdsverkets regleringsbrev för budgetåret 2024, Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen Statens jordbruksverk samt Boverket, och utifrån inhämtad kunskap och synpunkter från länsstyrelserna, bl.a. utarbeta ett förslag till nationell naturrestaureringsplan enligt naturrestaureringsförordningen (KN2024/01861). Regeringen gav i uppdraget Boverket ett huvudansvar för redovisningarna för förslag kopplade till artikel 8 om urban grönska i förordningen.

Myndigheterna redovisade sitt förslag till nationell restaureringsplan i en gemensam skrivelse den 26 februari 2026 (KN2024/02411).

Myndigheterna anför i sin gemensamma redovisning att det finns totalt 207 urbana ekosystemområden fördelade på 151 kommuner. Myndigheterna föreslår i redovisningen att avgränsningen av urbana ekosystemområden ska utgöras av urbana kluster tillsammans med tätortsavgränsning för samtliga områden. Myndigheterna föreslår vidare att undantaget i artikel 8.1 i naturrestaureringsförordningen ska tillämpas, vilket innebär att 177 urbana ekosystemområden fördelade på 129 kommuner kan undantas från kravet i artikel 8.1 rörande ingen nettoförlust av grönska fram till och med 2030.

Den 3 september 2026 beslutade regeringen Sveriges utkast till nationell naturrestaureringsplan enligt naturrestaureringsförordningen (KN2026/01742). I utkastet anges såvitt nu är aktuellt följande.

”Arbetet med att analysera hur avgränsningarna av urbana ekosystemområden slutligen bör göras för att uppnå bästa möjliga förutsättningar för att arbeta med målen i art 8, både fram till och med 2030 och från 2031, fortgår. Med hänsyn till det kommunala självstyret och planmonopolet samt att kommunerna har bäst kunskap om lokala förhållanden och förutsättningar, är det nödvändigt att berörda kommuner involveras mer i detta arbete I den fysiska planeringen sker redan sedan länge ett arbete med grönfrågor och det kommer att ses över hur det arbetet kan stärkas ytterligare, både för att arbeta med förordningens mål men även utifrån andra frågor såsom t.ex. klimatanpassning.”

Medlemsstaterna ska enligt naturrestaureringsförordningen lämna in den slutliga planen senast den 1 september 2027.

Skälen för regeringens beslut

Artikel 8 i naturrestaureringsförordningen innehåller olika krav och målsättningar. Enligt artikel 8.1 ska medlemsstaterna fram till och med 2030 säkerställa att det inte sker någon nettoförlust av den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor och urban trädkrontäckning jämfört med 2024. Medlemsstaterna får dock undanta de urbana ekosystemområden där andelen urbana grönytor överstiger 45 procent och andelen urban trädkrontäckning överstiger 10 procent. Av artikel 8.2 i förordningen framgår att medlemsstaterna från och med 2031 ska uppnå en ökande trend för den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor fram till dess en tillfredsställande nivå uppnåtts. Enligt artikel 8.3 i förordningen gäller att medlemsstaterna för varje urbant ekosystemområde ska uppnå en ökande trend för urban trädkrontäckning upp till en tillfredsställande nivå. Vad som utgör en tillfredsställande nivå ska fastställas av medlemsstaten senast 2030 utifrån ett vägledande ramverk som tas fram av kommissionen, se artiklarna 14.5 och 20.10 i förordningen. Den tillfredsställande nivån är således i dagsläget okänd. Ett urbant ekosystemområde kan som minst avgränsas till urbana kluster och som mest hela kommunens yta. De fastställda urbana ekosystemområdena ska enligt förordningen gälla över lång tid. I artikel 3.20 i förordningen definieras urbana grönytor som den totala arealen av träd, buskmarker, buskar, permanent örtvegetation, lavar och mossor samt dammar och vattendrag som finns i städer och mindre städer och förorter.

Det är, enligt den redovisning som myndigheterna lämnade i februari 2026, 30 urbana ekosystemområden i 22 kommuner, varav de flesta ligger i Skåne, som inte kan undantas från det krav på att det inte sker någon nettoförlust av urbana grönytor eller trädkrontäckning som finns i artikel 8.1 i naturrestaureringsförordningen. Om undantaget tillämpas utgör dessa 30 urbana ekosystemområdena den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor och i praktiken behöver förlust av urban grönska och/eller träd kompenseras genom att det tillförs ny grönska och/eller träd någon annanstans inom ekosystemområdena. Det finns inom dessa områden begränsat med ytor för kompensation, vilket i sin tur kan medföra begränsningar för de berörda kommunernas möjligheter att utvecklas och växa.

Mot bakgrund av vad som anges i Sveriges utkast till nationell naturrestaureringsplan om det fortgående arbetet med att analysera hur avgränsningarna av urbana ekosystemområden slutligen bör göras för att uppnå bästa möjliga förutsättningar för att arbeta med målen i artikel 8 i

naturrestaureringsförordningen, både fram till och med 2030 och från 2031, bör Boverket få i uppdrag att lämna ett nytt förslag till avgränsningar av urbana ekosystemområden som ska bidra till att berörda kommuner ska kunna fortsätta växa och utvecklas samtidigt som förordningens krav och målsättningar kan uppnås.

Även om det är Sverige som medlemsstat som ansvarar gentemot EU-kommissionen för att förordningens krav uppfylls, har kommunerna en viktig roll i det praktiska genomförandet genom sitt ansvar för och kunskap om markanvändningen på både kort och lång sikt. Därmed bör kommunerna få möjlighet till inflytande genom att bidra med kunskaps-underlag och önskemål om hur avgränsningen bäst bör göras i det enskilda fallet. I Finland har samtliga berörda kommuner haft möjlighet att inom vissa givna ramar föreslå hur avgränsningarna ska göras. Boverket bör genomföra uppdraget med ett liknande angreppssätt.

I arbetet med att hitta en relevant avgränsning i det enskilda fallet bör därför samtliga berörda kommuner erbjudas möjlighet att bidra genom att inom givna ramar lämna kunskapsunderlag och önskemål om gränsdragningen för varje urbant ekosystemområde inom den egna kommunen. Ramarna bör sättas så att det i varje enskilt fall finns möjlighet att göra avgränsningen med tillräckligt stort omland för att relevanta befintliga och planerade grön-områden samt sjöar och vattendrag ska kunna inkluderas.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Sara Benjamin

Kopia till

Finansdepartementet/BA, ESA, K och SFÖ
Klimat- och näringslivsdepartementet/KL och NM
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB, JL, RUL och SMF
länsstyrelserna
Statistiska centralbyrån
regionerna
Sveriges Kommuner och Regioner